

Riksdagens protokoll

2002/03:42

Fredagen den 20 december

Kl. 13.00 – 13.22

Protokoll
2002/03:42

1 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Förslag
2002/03:RB3 till finansutskottet

2 § Statsbudget för budgetåret 2003

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2002/03:FiU10
Statsbudget för budgetåret 2003.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 4 §.)

3 § Avslutning

Avslutning

Anf. 1 TALMANNEN:

Ärade kammarledamöter! Vi avslutar nu höstens arbete. Hösten i kammaren inleddes, som brukligt är efter ett val, med en ganska tom agenda. Statistiken över vårt arbete speglar det. Men nu, när ni ledamöter har tagit plats i de utskott som förhoppningsvis passar er specialisering och er politiska profil, har det beslutande arbetet i riksdagen kommit igång.

Under den allmänna motionstiden väcktes fler motioner än någonsin efter ett val, 3 210. Motionerna är ett viktigt inslag i riksdagsarbetet. De visar dels på de politiska alternativen, dels pekar de på olika problem i samhället och väcker nya tankar och idéer. Men den praktiska hanteringen av motionerna bör inte bli en belastning för arbetet.

Den parlamentariska utredningen Riksdagskommittén tillsattes för att utvärdera och föreslå förändringar av riksdagens arbetsformer. Syftet med arbetet är att förbättra våra möjligheter att verka som opinionsbildare och att riksdagen ska vara en central debattarena.

Riksdagen arbetar som bekant för att genomföra kommitténs förslag till förbättringar inom tre huvudområden: Det gäller budgetarbetet, riksdagens arbete med utvärdering och, inte minst, arbetet med EU-frågorna. Mycket har hänt på dessa områden, men vi har också en hel del kvar att göra.

I riksdagsbeslutet om kommitténs förslag ingick att hanteringen av de fristående motionerna borde kunna förenklas. Det skulle ge utskotten mer tid till utvärdering och till arbete med EU-perspektiven i beslutsprocessen. Utskottens möjligheter att arbeta självständigt skulle öka. Vi bör därför enligt min mening med kraft verka för att Riksdagskommitténs intentioner förverkligas, och kommitténs arbete fortsätter därför.

Under den session som vi nu avslutar har också riksdagsstyrelsen överlämnat ett förslag till riksdagen om en modernisering av riksdagsordningen. Det är bland annat en konsekvens av tidigare framförda förslag, till exempel om den nya Riksrevisionen, men också några nya förslag av principiell betydelse. Detta arbete måste vi också fortsätta att driva framåt i vår.

Jag har som ny talman haft förmånen att verkligen få lyssna till många av debatterna i kammaren. Vad som slagit mig är med vilken debattlusta många frågor avhandlas. Jag beundrar särskilt alla nya ledamöter som äntrat talarstolen – den stora, eller ibland den lilla – och med goda, och ibland rent av nya eller åtminstone delvis nya, argument bidragit till många tankeväckande debatter och även ställt frågor till statsministern på frågestunderna.

Under hösten har jag många gånger betonat hur viktigt det är att dessa argument når sitt mål, nämligen medborgarna. Medierna har en nyckelroll i vår demokrati. Det är genom medierna medborgarna får aktuella frågor belysta. Det är medierna som ska fänga upp och spegla det som händer i riksdagen.

Vi måste lägga upp arbetet så att det blir intressant och möjligt att bevaka både från läktaren och genom TV-sändningar. Riksdagen bör vara den institution som det är lättast att direktsända TV ifrån. Om vi inte planerar och organiserar vårt arbete efter dessa förutsättningar och berättigade krav på insyn så begränsar vi det spelrum som politiken kommer att ha i medierna och vi överlåter till journalisterna att sätta den politiska dagordningen.

Jag har nu tillsammans med gruppledarna, de vice talmännen och utskottens ordföranden inlett diskussionerna om de förslag som finns för att sätta riksdagens arbete mer i fokus, för att uppmuntra insyn, öppenhet och deltagande.

Det handlar till exempel om att vi med början den 30 januari inför en frågestund med enbart statsministern var tredje vecka. Tanken är att få ett regelbundet meningsutbyte här i kammaren mellan partiledarna och statsministern i aktuella politiska frågor. Men andra ledamöter ska också få ställa frågor till statsministern.

Andra initiativ är att försöka få debatterna i kammaren att bli mer dagsaktuella, att få fler bordläggningsdebatter kring regeringsförslag och att få fler tillfällen med information från regeringen i aktuella frågor. Sedan en tid pågår också ett arbete med att se hur vi kan förändra plenisalen för att främja en kreativ debatt – allt för att uppmuntra en

rappare och tydligare argumentation, för att kammaren ska återta sin naturliga roll som opinionsbildare och opinionsspeglare.

Vi diskuterar också möjligheterna att öka insynen i riksdagsarbetet utanför kammaren. Ett exempel på det är att EU-nämndens möten borde kunna vara mera offentliga. Ju mer öppenhet som kan omge EU och riksdagsarbetet, desto bättre för vårt land.

Under hösten har vi alltså kommit i gång med många olika förslag om hur riksdagens arbetsformer ska fortsätta utvecklas. För att dra igång ett resonemang kring dessa frågor har jag skickat ut en promemoria till riksdagsgrupperna med förslagen om riksdagens debattformer och plenislens nya utformning. Det är min förhoppning att alla ledamöter i sina riksdagsgrupper under våren aktivt kommer att delta i diskussionerna om våra debattformer.

En fråga som kräver en snar lösning är hur vi i riksdagen uppmuntrar debatten om EU:s framtidsfrågor. Den debatten pågår för fullt nu i det konvent som sammankallats för att lägga fram förslag till den nya regeringskonferensen år 2004. Jag inbjuder alla ledamöter att delta i det seminarium om framtidsfrågorna som vi kommer att ha här i riksdagen den 22 januari efter partiledardebatten. Detta seminarium ska ni se som ett startskott för riksdagens fortsatta engagemang i frågorna. Jag diskuterar just nu formerna för det med gruppledarna och andra berörda.

Men det är inte bara formerna för vårt arbete som förändras. Nu, i och med det här, lämnar tre kända profiler riksdagshuset.

Chris Heister kom in i riksdagen 1991 men fanns här i huset långt tidigare. Chris Heister har nu övergått till den landstingskommunala världen. Jag är övertygad om att hon där kommer att ha stor nytta av sina erfarenheter från riksdagen, inte minst som en kunnig och skicklig förste vice ordförande i socialutskottet. Hon har också som ordförande i den svenska delegationen varit mycket aktiv i Nordiska rådet.

En som kommer att bli synnerligen drivande i Nordiska rådet är den nye generalsekreteraren i Nordiska ministerrådet, Per Unckel. Per Unckel började i riksdagen redan 1976 men gjorde några års paus – det vore fel att säga *time out* – som partisekreterare och utbildningsminister. Han började sin riksdagskarriär som suppleant i samma utskott och slutar nu som mäktig och mycket respekterad ordförande i konstitutionsutskottet. Per Unckel har en imponerande meritlista, och det på många olika områden. Han har en unik förmåga att hantera många bollar samtidigt. Jag bara undrar hur han klarade sig före mobiltelefonernas tid.

I dag vill jag på riksdagens vägnar särskilt tacka honom för hans mycket fina insatser som gruppleddare, ledamot i riksdagskommittén och riksdagsstyrelsen och sist men inte minst för allt arbete han lagt ned på att se till att riksdagens beslut om den nya Riksrevisionen kan förverkligas i praktiken.

Hela kammaren tackar Chris Heister och Per Unckel och önskar dem lycka till och framgång i de nya uppdragen.
(Applåder)

Jag vänder mig nu till riksdagens ålderspresident, herr förste vice talmannen Anders Björck. Han slutar nu också i riksdagen för att bli landshövding i Uppsala län. Jag tror inte att han, när han började här som 24-åring 1969 på tvåkammarriksdagens tid, var helt säker på att han skulle vara riksdagen trogen i så många år som det har blivit. Våra forsk-

ningar i arkiven har visat att han redan 1971 motionerade om att man borde få riksdagspension från 40 års ålder.

(Applåder)

Det var väl några äldre som hade förslagit pension från 50 år. Argumentet från Anders Björck var att en ledamot kunde riskera att sitta i 25 år utan någon som helst ersättning vid avgången.

Anders Björck visade tidigt prov på sin goda formuleringskonst. Han uttryckte sig väl och ampert redan i sina första riksdagsdebatter och har med tiden blivit en för svenska folket välkänd person i TV. TV-karriären började med sändningarna från konstitutionsutskottets offentliga utfrågningar i Ebbe Carlsson-affären sommaren 1988.

Anders Björck var då vice ordförande i konstitutionsutskottet. Utfrågningarna ägde rum på dagtid, och det semesterlediga svenska folket satt som klistrat i TV-fätöljerna i drygt en månads tid. Anders Björck var en av de främsta tillskyndarna för offentliga utskottsutfrågningar, men det krävdes 20 års diskussioner innan reformen infördes. Det kan inte en konservativ vara nöjd med!

Anders Björcks stora engagemang i massmedie- och demokratifrågor löper som en röd tråd genom hela karriären. Men han har inte bara försvaret vår öppenhet, utan han har också i en annan mening värnat vår svenska demokrati, nämligen som försvarsminister.

Anders Björck är också en välkänd person i Europa. Han blev en populär president i Europarådet efter en lång och framgångsrik tid som svensk Europarådsdelegat.

Anders Björck lämnar nu riksdagen som förste vice talman sedan 1994. Jag vill på mina egna, de vice talmännens och hela kammarens vägnar varmt tacka honom för hans goda insatser i riksdagen och för talmansskola för tre nya talmän. Jag vill också önska honom lycka till i framtiden.

(Applåder)

Anf. 2 Förste vice talman ANDERS BJÖRCK (m):

Ärade kammarledamöter! Herr talman! Låt mig först som ålderspresident önska herr talmannen, de vice talmännen, riksdagsdirektören, alla duktiga tjänstemän och ledamöterna en god jul och sedan ett gott nytt riksdagsår.

När jag kom in i riksdagen 1968 hade jag naturligtvis ingen aning om att jag skulle bli kvar så länge. Den där pensionsmotionen hade jag glömt, men den var säkert klok på den tiden. Den handlade om att man inte skulle sitta för länge och att människor som nominerade med en viss blodtörst skulle kunna slänga ut folk som ville klamra sig fast utan att för den sakens skull störta dem i det ekonomiska fördärvet.

Det är naturligtvis väldigt intressant att oavbrutet ha upplevt hela enkammarriksdagen från dess tillkomst 1971 till nu, och jag är faktiskt den ende som har gjort det. Nu vet jag att ni alla, precis som jag, vill härifrån och hem till jul. Därför ska jag inte prata så mycket om detta.

Jag vill dock säga att jag inte tillhör dem som anser att det var bättre förr. Det var olidliga arbetsförhållanden i början. Gabriel Romanus som var med en kort tid på tvåkammarriksdagens tid, liksom jag, vet att det inte var ett sätt att arbeta som gynnade demokratin, riksdagen och dess roll i det svenska samhället.

Men, herr talman, jag tycker faktiskt inte att det är alldeles riktigt bra nu heller. Någon gång ska man ju få vara lite öppenhjärtig och elak. Man får ju inte det som talman. Jag är djupt orolig över att riksdagen inte alltid har kunnat hävda sin plats i det svenska samhället. Nu är det emellertid så att det bara finns några som kan ändra på detta, och det är ni ärade kammarledamöter. Jag sade i mitt ålderspresidenttal att riksdagen är vad dess 349 ledamöter gör den till. Ska riksdagen hävda sig, så är det här i denna kammare och ingen annanstans som det arbetet ska ta sin början och fortsätta.

Jag önskar herr talmannen, riksdagsdirektören och alla andra lycka till i det reformarbete som ni har framför er för att se till att riksdagen kommer mer i samhällsdebattens centrum.

Herr talman! Riksdagen får aldrig vara rädd att utöva den makt som tillkommer den enligt konstitutionen. Jag vill gärna säga att jag ibland under olika regeringar, ingen nämnd och ingen glömd, har märkt att riksdagen kanske har visat lite väl stor respekt åt annat håll. Det behöver man faktiskt inte alltid göra.

Själv kan jag bara säga: Stort tack till alla er och till de utomordentligt kloka väljarna i Jönköpings län som under 34 år har insett hur man ska välja riksdagsledamöter.

Jag har varit med om stor glädje i den här kammaren men också om sorg och tragik. Människor som har jobbat har åkt ut. De har inte kunnat fortsätta. De har inte fått fortsätta. Det har inte alltid varit särskilt lustigt. Vi glömmer lätt de många tragedierna och det hårda vardagsarbetet för riksdagens ledamöter. Det är inte så där förtvivlat glamoröst som många tror. Jag känner naturligtvis en djup sorg över att det arbete som utförs, både i kammaren, herr talman, och hemma i valkretsen, i fackliga organisationer, i folkrörelser av annat slag och på många andra sätt, icke får den uppmärksamhet som det förtjänar. Jag vet inte hur man ska kunna lösa detta, men jag hoppas ändå att det arbete som ni lägger ned, har lagt ned och kommer att lägga ned får en annan respekt och en annan uppskattning än det väldigt ofta har fått.

Det har varit fascinerande att vara talman. Man får lära sig ett och annat som man inte kände till tidigare. Jag har emellertid alltid hävdat att man ska veta vad man talar om, men man behöver ju inte tala om allt man vet. Åtminstone det sistnämnda har jag som talman ganska ofta fått vara med om.

Som sagt: Det som jag har fått uppleva har varit fascinerande. Tage Erlander var statsminister när jag kom in i riksdagen för lång tid sedan, och jag har fått se de stora elefanterna dansa. Tyvärr har jag också fått se mindre elefanter försöka dansa, men jag kan försäkra er att också det är roligt – ibland kanske ännu roligare.

Jag är tacksam över att, som sagts här, få lämna riksdagen för nya spännande uppgifter, men, herr talman, mitt hjärta kommer alltid att vara här. Tack ska ni ha!
(Applåder)

Anf. 3 TALMANNEN:

Det var väl också symboliskt och riktigt att Anders Björk genomförde den sista voteringen under höstsessionen.

Som ny talman kan man missa en del saker, och jag glömde faktiskt att ställa finansutskottets betänkande nr 10 under proposition. Ni kan alltså se att talmansskolan är en hård skola.

4 § Beslut

FiU10 Statsbudget för budgetåret 2003

Kammaren biföll utskottets förslag.

5 § Anmälan och hänvisning av ärende till utskott samt beslut om förlängd motionstid

Anmälades

Skrivelse

2002/03:25 Uppföljning av den nationella handlingsplanen för handikappolitiken

Propositioner

2002/03:27 Vissa överklaganden enligt plan- och bygglagen

2002/03:35 Mål för folkhälsan

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående skrivelse och propositioner skulle förlängas till *fredagen den 24 januari 2003*.

Kammaren biföll talmannens förslag att ovanstående skrivelse och propositioner omedelbart skulle hänvisas till berörda utskott enligt nedan:

Skrivelse

2002/03:25 till socialutskottet

Propositioner

2002/03:27 till bostadsutskottet

2002/03:35 till socialutskottet

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

ANDERS FORSBERG

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Hänvisning av ärende till utskott	1
2 § Statsbudget för budgetåret 2003	1
Finansutskottets betänkande 2002/03:FiU10	1
(Beslut fattades under 4 §.)	1
3 § Avslutning	1
Anf. 1 TALMANNEN	1
Anf. 2 Förste vice talman ANDERS BJÖRCK (m)	4
Anf. 3 TALMANNEN	6
4 § Beslut	6
FiU10 Statsbudget för budgetåret 2003	6
5 § Anmälan och hänvisning av ärende till utskott samt beslut om förlängd motionstid	6
6 § Kammarén åtskildes kl. 13.22.	7